

PRÒLEG A TREATRE ESCOLLIT

Miquel Gibert

GIBERT, M. 2014. *Pròleg a Teatre Escollit. La corona d'espines (1930), L'hostal de la Glòria (1931), El cafè de la Marina (1933) i La Rambla de les floristes (1935)*. Barcelona: La butxaca.

Les quatre obres reunides en aquest volum són, potser, les més significatives de la labor de Josep M. de Sagarra com a dramaturg. I ho són per diversos motius: perquè revelen un domini ampli i segur dels recursos i les possibilitats del poema dramàtic i de la comèdia, característics de la seva producció, amb una trajectòria d'autor teatral que va començar el 1918; perquè mostren una gran confiança de l'autor en l'eficàcia que tenien el poema dramàtic i la comèdia en vers entre un públic extens i fidel que s'havia guanyat progressivament —un públic que convertirà el període 1930-1936 en l'etapa àlgida de la carrera de l'escriptor com a dramaturg—, i perquè cadascuna de les quatre peces seleccionades introdueix una variació molt ben resolta en el poema dramàtic o en la comèdia en vers, cosa que fa que Sagarra aconseguixi una gran rebuda dels espectadors en els quatre casos.

En *La corona d'espines* (1930), escrita amb la voluntat inequívoca d'arribar a un públic massiu, l'autor, d'una banda, estilitza el melodrama vuitcentista, i de l'altra, dóna a l'obra una arquitectura textual molt sòlida i la dota d'una llengua d'una gran plasticitat, acolorida i viva, com és habitual en els poemes dramàtics de Sagarra, però que aquí obté un resultat especialment brillant. L'obra es va convertir en un dels grans èxits de l'actriu Maria Morera, que la va estrenar com a protagonista. D'altra part, *La corona d'espines*, ambientada en una ciutat catalana petita, Solsona, durant la Revolució Francesa, en l'època del Terror (1793-1794), podia tenir, encara que subordinada a la lectura sentimental del text, una interpretació veladament política en l'Espanya de 1930, lectura cap a la qual apunta l'escena XIV i última de l'acte primer: el jove Eudald hi anuncia la decapitació del rei francès i assegura que el motiu d'aquesta decisió es troba en la injustícia acumulada al llarg dels segles. També una part important de la societat espanyola de 1930 desitjava i esperava la caiguda de la monarquia. És també revelador que Eudald demani el parer de Marta, la majordoma, en un moment en què l'obliga a manifestar l'opinió

sobre l'execució de Lluís XVI. La resposta de la dona és ben entenedora: «Els reis moren com tot, i les corones / es prenen com es prenen els diners; / n'hi ha que són bons, que són males persones; / els reis són de la fusta dels demés!...». La dona adopta, doncs, una posició a mig camí del fatalisme i el relativisme que contrasta amb la cegament autoritària de l'amo de la casa, el senyor de Bellpuig —que no defensa la monarquia amb raons de legitimitat històrica— i també amb el desconcert i, alhora, amb l'esperança no gaire fonamentada que el fet provoca en Eudald. Tres actituds, d'altra banda, que podien respondre, esquemàticament, a les adoptades per les forces polítiques del país davant l'eventual instauració d'un règim republicà —que havia d'arribar sis mesos després de l'estrena. Però per damunt d'aquestes contingències, hi ha la veritat transcendent, que no és altra, aquí, que el dolor redemptor, que alliberarà Marta com allibera la humanitat que l'accepta i el pren de guia.

Deixant de banda qualsevol altra consideració, cal dir que, avui per avui, l'eficàcia dramàtica de l'obra es manté intacta.

(...)

En definitiva, lluny de les circumstàncies de l'escriptura i l'estrena de les obres reunides en aquest volum, em sembla que no és gens agosarat de dir que el lector té a les mans unes peces que per la força dramàtica, l'expressivitat de la llengua i la capacitat de suggeriment ja són tradició de la més bona, tradició viva.